

kereszténységbe s azután a lelkipásztori gondozás körébe s ezzel a szeretettel adja elő a gyakorlati szociális teendőket. Ebben a szeretetben keressük és találjuk meg a kezünk alatti munka értékét. A tudomány szempontjából sok kifogást emelhetnénk ellene. Forrásai nem elsőrendűek. Kritikája sok kívánnivalót hagy fenn. A kérdésnek csak a felszínén marad. Világokat mozgató nagy problémákkal szinte öntudatlan könnyedséggel bánik el. Sőt stiláris tekintetben is sok helyen kifogás alá esik. De hát a szerzőnek sincsenek tudományos igényei. „Tudományos külszint hiába akarnék adni, mert ez gyakorlati munka“ — mondja előszavában.

Azonban az a lelkes törekvés, mellyel a kereszténység elveit a gyakorlati életnek fölmerülő kérdéseivel mintegy termékenyíteni és gazdagítani akarja, föltétlen elismerést érdemel. Jól tudjuk, hogy szinte áthidalhatatlan szakadék van a kereszténység idealizmusa és a hivatalos szociálmizmus materializmusa között. De azért nem jogosulatlan az a törekvés, mely mindkettőnek az élet tompítani akarva bizonyos összhangot kíván teremteni közöttük. A „keresztény szociálmizmus“, amint az élet mutatja, nem képtelenség. A szerző jóakarató törekvését annál inkább el kell ismernünk, mert tudjuk, hogy hirdetett elvei nem üres elméletek, hanem azok alapján egyházközségében példányszerűen szervezett szociális élet folyik.

Az egyházi követelések érvényesítéséről. A vagyoni jogok érvényesítésének szabályainál a *szabatoság* az a legfőbb zsinórmérték, amely nélkül a felek céltalan zaklatása kiszámíthatatlan következményekkel jár. Az összes egyházak adózási és követelési rendszerében a legnagyobb összeviisszaság tapasztalható. Ez azután arra vezet, hogy az állami és közigazgatási hatóságok nem tudják a megkívántató segélyt nyújtani, mert nélkülözik az *egyházjogi tételes* jogszabályokat.

Az egyházak önkormányzati joga, intézményei, törvényei az állam oltalma alatt állanak, tehát az egyházak kötelessége a megfelelő szabályokról gondoskodni.

Ennek a gondolatnak adott kifejezést dr. *Zolnay Jenő* Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye t. főügyésze egy gyakorlati füzetecskében ily címen: „*Egyházi követelések behajtása s ezzel kapcsolatos kérdésekről*“.

Ez a kis füzet fölveti azt az érdekes gondolatot is, hogy az egyházközségek (átszármasztatott) jogán a politikai község veti ki és szedi be a hivatkozott tartozásokat. Ez azonban csak szerződés folytán lehetséges, amelyet a törvényhatóság és az egyházi felettes hatóság is jóvá kell hogy hagyjanak.

A tanulságos füzetet ajánljuk az egyházközségek vezetőinek a figyelmébe. Megrendelhető Kókai Lajos könyvkereskedőnél, Budapest. 60 fillér. L. a „Vármegye“ c. közigazgatási lap 1911. évi folyamában is.

Debreceni és sárospataki papok a reformáció századában. A reformáció négyszázados emlékére írta: S. Szabó József, a debreceni református kollégium tanára, Debrecen. Hegedüs és Sándor. 51. l. Ára 1 K 20 fill.

Eredeti jegyzőkönyvek tanulmányozása és levéltári kutatások alapján állította össze a szorgalmas szerző a debreceni és sárospataki papok névsorát és rövid jellemzését a reformáció századából. A névsorban a magyar reformáció jeles zászlótartóival is találkozunk. Sőt azt is meglátjuk, hogy az unitarizmus hullámai miként csaptak át egész Debrecenig a reformáció századában s a debreceni papok miként igyekeztek annak a hatását elfojtani. Avatott tollal, helyes történelmi érzékkel és nagy szorgalommal írott kis mű, amely mindenképpen méltó az olvasásra.

„Tudakozzatok az írásokat!” Közönséges, ünnepi és alkalmi beszédek. Írta: Román Ernő, alsózsoltzcai ref. lelkész. A tiszta jövedelem 33⁰/₀-a a Kalvineumra. Hoffmann és Kronovitz, Debrecen. 1916. 153 l. Ára nincs jelezve.

Részben eredeti, részben átdolgozott 20 egyházi beszédet foglal magában. Ismert tárgyakat és ismert gondolatokat dolgoz föl az író népies módon, de értelmesen és választékosan s mindig nagy lelkiismeretességgel. Elméleti nagy kérdésekkel nem foglalkozik, hanem a gyakorlati élet mezején forog. Kivétel ez alól csak a nagypénteki beszéd, amelyben Jézus halála körülményeiből az ő istenemberi voltát igyekszik bizonyítani, amely lehetetlen és hálátlan feladat neki sem sikerült. Ezt nem tekintve, a dolgozatok a gyakorlati lelkészkedésben jó szolgálatot tesznek s mi olvasóink figyelmébe ajánljuk.

„Mentsük meg a jövő nemzedéket!” Háborús vonatkozású keresztyén tanítások az ifjúság érdekében. Írta Uray Sándor debreceni református lelkész. Ára 1 kor. Hoffmann és Kronovitz, Debrecen. 1916. 78. l.

Távol minden nagyképüsködéstől, elfogúlt felekezetieskedéstől és egyoldalúságtól, a vallásos áhítat s az ifjúság meleg szeretete érzik ki abból a kilenc beszédből, melyet ez a füzet foglal magában. A beszédeken előmlő bájos hang és közvetlenség, valamint a vallásossággal átitatott életbölcselet és praktikus nevelési elvek vonzókká és élvezetessé teszik őket. Az üres frázisokkal ékeskedő egyházi beszédirodalmunkban igen jól esik ez a meleg, közvetlen, bájos hang.

„A halál szérűjén.” Imádságok hősi halált halt katonák koporsója felett. Írta: Szombati Szabó István. Kókai, Budapest. 1916. Ára 3 korona.

Vallásos melegségtől s hazafiúi lelkesedéstől áthatott temető imádságok. Hangjuk itt-ott mesterkélt. Különösen nem tetszenek nekünk az ilyen kifejezések: „Bűn gyümölcsei“, „viharzó viharzás“, „csattogsz a csattogásban“, „dördülsz a dördülésben“, stb.